№ 26. Warszawa, 25 Lipca (6 Sierpnia) 1894 r. Rok XLIII.

KORESPONDENT
ROLNICZY, HANDLOWY i PRZEMYSŁOWY.

Wychodzi jako pismo dodatkowe bezpłatne przy „Gazecie Warszawskiej.”

Ustawa Banku Państwa

(Najwyżej zatwierdzona w dniu 6 (18) czerwca 1894 r.).

(Dalszy ciąg—patrz Nr. 25.)

Rozdział IV.

Instytucye, istniejące przy centralnym zarządzie Banku.

39. Wydział biletów kredytowych, wydział sądowy i zarząd kas oszczędności, znajdują się w zawiadywaniu dyrektorów; buchalterya centralna pozostaje w zawiadywaniu zarządzającego buchalteryą, kancelarya zaś — pod kierunkiem zarządzającego kancelaryą. Inspekcya składa się z inspektorów, mianowanych przez ministra skarbu, na przedstawienie zarządzającego Bankiem.

Uwaga. Zawiadywanie wydziałem sądowym może być powierzone radcy prawnemu Banku.

40. Wydziałowi biletów kredytowych powierzona jest wymiana biletów kredytowych (p. c art. 179), wypuszczanie ich w obieg i niszczenie biletów z obiegu wycofanych, a także przechowywanie kapitału wymiennego biletów kredytowych i funduszu metalicznego, zabezpieczającego bilety, wypuszczone w obieg.

41. Obowiązek wydziału sądowego stanowi ogólny nadzór nad ściąganiem długów Banku, które przekroczyły termin, oraz nad pozostającemi w Banku zastawami i kaucyami, a także redagowanie umów i innych aktów i dokumentów cywilnych, dotyczących Banku.

42. W buchalteryi centralnej ogniskuje się ogólna rachunkowość Banku, a także układanie peryodycznych bilansów i sprawozdań rocznych.

43. Na inspekcyę wkłada się obowiązek kontrolowania dokonywanych przez wszystkie instytucye Banku operacyj i dokonywania rewizyj tych instytucyj, z polecenia zarządzającego Bankiem.

44. Do obowiązków kancelaryi należy korespondencya i sprawy biurowe, odnoszące się do ogólnych spraw centralnego zarządu Banku w stopniu, w jakim obowiązki te nie zostaną powierzone innym, znajdującym się przy tym zarządzie instytucyom (art. 26), lub nie będą poruczone kantorowi petersburskiemu (uwaga do art. 52).

45. Zarządowi kas oszczędności powierza się zawiadywanie temi kasami i układanie rocznych sprawozdań z dokonywanych przez nie operacyj.

DZIAŁ III.

Miejscowe instytucye Banku.

Rozdział I.

Zasady ogólne.

46. Miejscowemi instytucyami Banku są: a) kantory, b) oddziały i c) agencye.

47. Kantory Banku Państwa zakładane są w największych ogniskach handlowo-przemysłowych. Pod zawiadywanie każdego kantoru poddaną zostaje pod względem zarządzania i rachunkowości, podług oddzielnego rozkładu (art. 48), pewna liczba oddziałów, stanowiących okręg kantoru. Agencye podlegają na tej samej zasadzie bądź oddziałom, bądź bezpośrednio kantorom.

Uwaga. Otwierane, w razie potrzeby, czasowe oddziały Banku, kierują się przy dokonywaniu zezwolonych im operacyj ogólnemi dla oddziałów Banku przepisami.

48. Ministrowi skarbu udziela się prawo wyjednywania Najwyższego zezwolenia, w ustanowionym porządku, na otwieranie nowych kantorów. Zakładanie oddziałów i agencyj, oraz ich zamykanie, a także rozmieszczanie oddziałów i agentur w okręgach, dokonywa się na mocy uchwały rady, zatwierdzonej przez ministra skarbu.

49. Zakres operacyj każdej instytucyi miejscowej Banku, określany jest przez radę, stosownie do potrzeb i szczególnych warunków ekonomicznych miejscowości, na którą rozprzestrzenia się działalność instytucyi.

Rozdział II.

Kantory Banku.

50. Kantorem Banku zawiadują zarządzający i zarząd.

51. Zarządzający kantorem mianowany jest przez rozkaz Najwyższy, na przedstawienie ministra skarbu. Należy doń w stosunku do kantoru władza wykonawcza i administracyjna w granicach określonych ustawą niniejszą i rozporządzeniami zarządu centralnego. W szczególności powierzone mu jest:

1) bezpośrednie kierowanie wszystkiemi operacyami kantoru i nadzór nad prawidłowem prowadzeniem spraw biurowych, wykonywaniem ustawy i nakazu, a także nad całością kas i walorów;

2) korespondencya w imieniu kantoru i zawieranie umów i kontraktów w granicach dozwolonych ustawą i nakazem;

3) mianowanie urzędników kantoru i podwładnych mu oddziałów i agencyj na urzędy, zastępywanie których pozostawiono mu na zasadzie uwagi do art. 19, oraz przedstawienie zarządzającemu Bankiem nominacyj na urzędy wyższe;

4) wyznaczanie lub dokonywanie na miejscu ogólnych i szczegółowych rewizyj kantoru i podwładnych mu instytucyj miejscowych;

5) delegowanie w sprawach służbowych urzędników składu osobistego kantoru i podwładnych mu instytucyj miejscowych, oraz powierzanie im spełniania obowiązków czasowych;

6) składanie zarządowi centralnemu budżetu wydatków, oraz rocznego sprawozdania okręgu, a także sprawozdań peryodycznych z operacyj instytucyj okręgu;

7) zarządzanie stroną gospodarczą kantoru i wykonywanie uchwalonych wydatków;

8) zawiadywanie pozostałemi w posiadaniu Banku majątkami;

9) obrona interesów Banku w sądzie, w granicach okręgu, z prawem upoważnienia do tego osoby specyalnej, a także nadzór nad prowadzeniem spraw, odnoszących się do ściągania długów Banku;

10) zawiadywanie, z polecenia zarządzającego Bankiem, operacyami na rachunek skarbu państwa, oraz operacyami specyalnemi, powierzonemi Bankowi przez ministra skarbu (art. 25), a także wykonywanie innych obowiązków, określonych w odnośnych artykułach niniejszej ustawy.

52. Zarząd kantoru składa się, pod przewodnictwem zarządzającego, z dyrektorów, mianowanych przez ministra skarbu, na przedstawienie zarządzającego Bankiem. Liczba ich w każdym kantorze, wyjąwszy kantor petersburski, określona zostaje przez ministra skarbu, na przedstawienie rady. Każdy z dyrektorów zarządza temi operacyami i sprawami, które zostaną mu powierzone przez zarządzającego kantorem. Jeden z nich, z wyboru zarządzającego Bankiem, zastępuje zarządzającego kantorem w czasie jego choroby lub nieobecności.

Uwaga. Zarządzającemu Bankiem udziela się prawo wkładać na kantor petersburski obowiązek prowadzenia spraw biurowych i wydawania rozporządzeń wykonawczych w sprawach odnoszących się do zarządu centralnego Banku.

53. Na rozpatrzenie zarządu kantoru wnoszone są te z podwładnych mu spraw, które ze względu na ich rodzaj podlegają w centralnym zarządzie Banku rozpatrzeniu rady (art. 29 i 30), przyczem sprawy wymienione w art. 30, w granicach ustanowionych zgodnie z jego normami, decydowane są przez zarząd ostatecznie.

54. Do zarządu kantoru wnoszone są i inne sprawy, o ile wymagane to jest przez odnośne artykuły ustawy niniejszej, lub gdy zarządzający kantorem uznaje za potrzebne uprzednie rozważenie sprawy w zarządzie.

55. Sprawy decydowane są przez zarząd kantoru większością głosów; w razie jednakowej ich liczby, głos przewodniczącego przeważa. Posiedzenia zarządu zwoływane są nie mniej, niż raz na tydzień. Z obrad każdego posiedzenia spisuje się krótki protokuł, podpisany przez obecnych na tem posiedzeniu członków.

56. Dla ważności uchwał wymagany jest udział w nich nie mniej, niż trzech członków zarządu.

ROZDZIAŁ III.

Oddziały Banku.

57. Oddziały Banku znajdują się w zawiadywaniu zarządzających niemi, którzy w stosunku do oddziału korzystają z praw udzielonych mocą art. 51 zarządzającym kantorami w stosunku do kantorów.

58. W sprawach podwładnych oddziałowi, które ze względu na rodzaj ich podlegają w kantorach rozpatrzeniu zarządu (art. 53 i 54), zarządzający oddziałem działa w porozumieniu z kontrolerem oddziału, przyczem kontroler w razie niezgadzania się z zarządzającym, dołącza swą opinię oddzielną. Wszelkie wydawane z oddziału papiery, podpisywane są przez zarządzającego i kontrolera.

59. Zarządzający oddziałami i kontrolerzy ich mianowani są przez ministra skarbu, na przedstawienie zarządzającego Bankiem.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

ROZPORZĄDZENIE RZĄDOWE.

Podział gruntów.

W *Zbiorze Praw i Rozporządzeń Rządowych* z dnia 27-go lipca r. b. ogłoszono Najwyżej zatwierdzone 12 (24) czerwca 1894 r. przepisy o obowiązkowym podziale w gub. Królestwa Polskiego gruntów, stanowiących wspólną własność gromad wiejskich, osad i miast oraz grup oddzielnych właścicieli pomiędzy uczestników gromad, gmin i grup.

Przepisy te są następujące: I) Co do obowiązkowego podziału gruntów zachowane być winny poniższe artykuły (1—19).

1) Obowiązkowemu podziałowi podlegają: a) grunta zapisane w tabelach likwidacyjnych i oddane na własność wspólną kilku gromadom wiejskim, osadom i miastom, albo na własność wymienionym gminom, oraz kilku osobom z innych wsi, osad lub miast; b) grunta, które na zasadzie tranzakcyj dobrowolnych, zawartych po zatwierdzeniu tabel likwidacyjnych nadań, przeszły na wspólną własność kilku gromad wiejskich, osad i miast, oraz części tychże gmin; c) działy gruntów, które na zasadzie Najwyżej zatwierdzonych w d. 10-m stycznia 1876 r. przepisów o obowiązkowem rozgraniczeniu, skasowaniu szachownic i wymianie pastwisk pomiędzy właścicielami i włościanami (drugi zup. *Zbiór Praw* № 55,427), przeszły na własność kilku gmin wiejskich, tudzież ich części.

2) Obowiązkowemu podziałowi nie podlegają grunta, podzielone przed wydaniem niniejszych przepisów na zasadzie układów dobrowolnych, chociażby nieujętych w formę prawną, lecz faktycznie wprowadzonych w wykonanie. Co do takich układów miejscowy komisarz do spraw włościańskich sporządza protokuł, zastępujący tranzakcyę dobrowolną. Protokuł ten winien być rozpatrzony i zatwierdzony przez komisyę gubernialną do spraw włościańskich na zasadach ogólnych.

3) Żądać podziału wspólnych gruntów ma prawo każdy współwłaściciel, t. j. każda oddzielna gromada. Co się zaś tyczy takich gruntów, do których własności mają tytuł pomiędzy innymi i niektórzy oddzielni właściciele, to powyższe prawo stosuje się i do tych ostatnich właścicieli.

4) Żądanie obowiązkowego podziału może być postawione nieinaczej, jak na zasadzie uchwały przynajmniej $^2/_3$ gospodarzów wsi, osady lub miasta, lub $^2/_3$ gospodarzy, mających udział we własności wspólnej w charakterze oddzielnej grupy. W tym ostatnim wypadku, w celu powzięcia tych uchwał, wzmiankowani gospodarze mają prawo gromadzić się na narady za zgodą wójta gminy.

5) Jeżeli grunta wspólne należą do dwóch lub trzech stron, z których jedna żąda podziału, a pozostałe nie życzą sobie tego, wówczas podział ogranicza się do wyłączenia części, przypadającej danej stronie z pozostawieniem wspólnej własności pozostałych.

6) Grunta wspólne, zapisane w tabelach likwidacyjnych i nadaniach, oraz nabyte na zasadzie tranzakcyj dobrowolnych, w tym wypadku, kiedy w ugodach nie ma żadnych wskazówek co do wielkości części, przypadających na rzecz każdej gminy, dzielą się pomiędzy stronami odpowiednio do ilości posiadanych gruntów, wykazanych w tabeli lub nadaniu. Jeżeli zaś części te oznaczone zostały w tranzakcyach dobrowolnych lub w jaki inny sposób, lecz bez oznaczenia granic, wówczas podział dokonywa się według wskazówek, zawartych w dobrowolnych tranzakcyach.

7) Przypadające stronom, na zasadzie poprzedniego artykułu, części wspólnych gruntów zmniejszają się lub zwiększają stosownie do dochodu i przymiotów gleby w tym lub innym dziale, na podstawie kwalifikacyj i szacunku, przeprowadzonych według instrukcyi z d. 4 czerwca 1841 r. o urządzeniu i oczynszowaniu włościan w Najmiłościwiej nadanych im majątkach.

Uwaga. Dochód z działów leśnych oblicza się według dochodu gruntu i rosnącego na nim lasu oddzielnie, przyczem las szacuje się według cen miejscowych średnich. Pięć procent tej wartości oblicza się jako dochód roczny i dodaje się do szacunku gruntu.

8) Przy podziale gruntów, które przeszły na wspólną własność kilku gmin, osad i oddzielnych ich części na zasadzie takich układów dobrowolnych, gdzie wskazane zostały zarówno przestrzeń, jak i granice części, wyznaczonych dla każdej strony, przechodzą na własność stron w drodze prawnej te same działy, jakie wskazane zostały w ugodach dobrowolnych.

9) Przy podziale wspólnych pastwisk, wydzielonych kilku wsiom, osadom lub ich częściom na zasadzie przepisów z d. 10-go stycznia 1876 r. każda strona zachowuje prawa do takiej części wzmiankowanych gruntów, jaka odpowiada rozmiarom używalności, oznaczonym dla nich w ostatecznie zatwierdzonym przez instytucye włościańskie projekcie podziału tych pastwisk pomiędzy włościanami a właścicielem majątku.

10) Kiedy podlegające obowiązkowemu podziałowi grunta przylegają do wód, gdzie strony poją konie i bydło, oraz korzystają z dzierżawy rybołóstwa, grunta zaś, ze względu na swoje położenie, nie mogą być podzielone tak, aby każda strona otrzymała dział przy wodzie, wówczas wody pozostają i nadal jako wspólna własność z urządzeniem dogodnego dostępu do wody.

11) Przed zajęciem się sprawą obowiązkowego podziału wspólnych gruntów, komisarz włościański proponuje stronom zakończyć sprawę polubownie. Jeżeli ugoda polubowna nie nastąpi, wówczas komisarz przystępuje do rozpatrzenia odpowiedniego projektu na miejscu w obecności pełnomocników (w liczbie 2—6) od każdej gminy i każdej oddzielnej grupy, mających tytuł do wspólnej własności, oraz miejscowych: wójta, sołtysów, ekspertów z ramienia stron (po jednym z każdej strony), jeżeli strony zechcą ich wybrać.

Uwaga. Nie przybycie pełnomocników i rzeczoznawców nie zawiesza czynności komisarza.

12) Jeżeli okaże się, że co do gruntów, mających podlegać podziałowi, istnieją plany, sporządzone według przepisów z d. 10-go stycznia 1876 r., lub d. 21-go kwietnia 1881 r., wówczas nowych pomiarów nie ma potrzeby przeprowadzać. W przeciwnym razie pomiary prowadzi geometra, zajmujący posadę przy komisyi gubernialnej do spraw włościańskich.

13) Klasyfikacya gruntów i szacunek lasu odbywa się pod kierunkiem komisarza włościańskiego z pomocą geometry oraz rzeczoznawców, jeżeli takowi zostali przedstawieni przez strony.

14) Strona, która wystąpiła z podaniem o podział, obowiązana jest złożyć niezwłocznie, na żądanie komisarza, sumę pieniędzy, niezbędną, według przybliżonego jego obliczenia, na pokrycie wydatków na najem robotników przy pomiarach i klasyfikacyi i na nabycie do tych czynności materyałów, o ile te przez stronę nie zostały przedstawione w naturze.

15) Projekt podziału wspólnych gruntów sporządzany jest przez komisarza i zawiera: opis powierzchni, położenia, rodzaju i dochodu z gruntów, szacunku i dochodu z lasu (w razie podziału części lasów), objaśnienie zarówno tych zasad, na których podstawie grunty przeszły na własność włościan, jak i okoliczności, zawartych w art. 6 — 10 niniejszych przepisów, tudzież wskazanie sposobu postępowania przy podziale. Do projektu dołącza się plan gruntów, podlegających podziałowi.

16) Projekt podziału wykłada się w formie protokułu. Po podpisaniu go przez komisarza, wójta gminy, sołtysów, geometrę i rzeczoznawców, jeżeli ci znajdują się na miejscu, oraz pełnomocników, o ile ci życzyć sobie tego będą, komisarz postanawia w pierwszej instancyi uchwałę co do zatwierdzenia projektu. Na postanowienie komisarza strona niezadowolona może złożyć w ciągu 3-miesięcznego terminu skargę do komisyi gubernialnej do spraw włościańskich. Postanowienie komisarza, od którego w swoim czasie nie zaapelowano, otrzymuje moc obowiązującą.

17) Komisya gubernialna do spraw włościańskich, roztrząsnąwszy skargę w obecności stron, jeżeli one po doręczeniu im awizacyj stawią się na sprawę, albo zatwierdza postanowienie komisarza z niezbędnemi w razie potrzeby zmianami, albo wydaje postanowienie, uchylające decyzyę pierwotną. Skargi na postanowienie komisyi gubernialnej winny być złożone w ciągu 3 miesięcy w senacie rządzącym.

18) Jeżeli na zasadzie warunków miejscowych proponowany podział uznany będzie jako niemożebny lub niepożądany wobec znacznych strat, jakie stąd wyniknąć mogą dla jednej ze stron, wówczas komisarz składa odpowiednią propozycyę komisyi gubernialnej do spraw włościańskich, która wydaje decyzyę w pierwszej instancyi. Skargę na to postanowienie można w ciągu 3 miesięcy złożyć w istniejącej przy oddziale ziemskim ministeryum spraw wewnętrznych komisyi do spraw włościańskich gub. Królestwa Polskiego.

19) Po ostatecznem rozstrzygnięciu sprawy co do podziału wspólnych gruntów i przeprowadzeniu jej w wykonanie, do tabel likwidacyjnych i nadań winny być osiągnięte odpowiednie zmiany w sposób, wskazany na zasadzie postanowień komitetu organizacyjnego z d. 4-go i 7-go października 1869 r. b. zmianie sposobu wciągania do tabel likwidacyjnych zmian w działach i serwitutach włościańskich (art. 200) i z d. 24-go grudnia 1869 r. o sposobie poprawiania nadań, zatwierdzonych przez komisyę centralną do spraw włościańskich (art. 2,874).

II. W tych wsiach, w których gospodarze otrzymali na wspólną własność grunta na mocy ukazu z d. 1-go marca 1864 r. o urządzeniu włościan (dr. zup. *Zb. Pr.* № 40,609), lub na zasadzie I-go działu niniejszych przepisów, osobom tym wolno za pozwoleniem wójta gminy zbierać się na oddzielne narady w celu roztrząsania spraw, dotyczących zarządzania gruntami, znajdującemi się w ich wspólnem posiadaniu (org. gub. Królestwa Polskiego wyd. 1892 r. art. 271 p. 2).

PRZEPISY O UDZIELANIU POŻYCZEK
dla poparcia chmielarstwa krajowego.

(Zatwierdzone przez p. ministra skarbu w d. 6 (18) lipca).

1. Bank Państwa otwiera kredyt i udziela pożyczek: a) plantatorom chmielu na wydatki obrotowe przy uprawie chmielu, b) na zastaw zebranego chmielu i c) piwowarom na kupno chmielu.

2. Pożyczki plantatorom na koszta uprawy chmielu udzielają się na sola-weksle, zabezpieczone: a) na majątku nieruchomym, lub b) poręczeniem—na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych co do pożyczek na sola-weksle dla rolników, z zachowaniem przytem przepisów, wyszczególnionych w artykułach poniższych (3—9).

3. Do deklaracyi osoby, pragnącej otrzymać pożyczkę, oprócz danych i dokumentów, wymaganych na podstawie przepisów o pożyczkach na sola-weksle, powinien być dołączony rysunek i szczegółowy opis należących do niej chmielników, z wyszczególnieniem wielkości przestrzeni, zajętej pod chmiel, ilości sadzonek, ich wieku, gatunku chmielu i posiadanych przyrządów do suszenia i uprawy.

4. Oznaczenie wartości majątków mających służyć na zastaw, odbywa się według przepisów ustanowionych dla udzielania pożyczek rolnikom na sola-weksle, przyczem dokonane na tych zasadach otaksowanie, może być podnoszone przy zestawieniu z wartością chmielników. Również do obliczonego według tych przepisów wydatku obrotowego na majątek, wlicza się koszt uprawy chmielu.

5. Instytucyom Banku powierza się dokonywanie sprawdzeń zakomunikowanych przez dłużnika, zgodnie z art. 3, wiadomości o stanie należących do niego chmielników, za pośrednictwem specyalnie delegowanych na miejsce urzędników. O rezultatach oględzin chmielników przez te osoby, sporządza się protokuł, który podpisuje także właściciel przeznaczonego na zastaw majątku. Uprzednie oględziny chmielników obowiązkowe są dla instytucyj Banku w tym razie, jeśli majątek przyjmuje się w zastaw według specyalnego otaksowania, w związku z wartością chmielników.

Uwaga. Koszta delegowania urzędników dla obejrzenia chmielników mogą być włączone, za porozumieniem się z dłużnikiem w całości lub w części na jego rachunek, niezależnie od przypadających od pożyczki procentów.

6. Przy decydowaniu pożyczek w komitecie dyskontowo-pożyczkowym w posiedzeniu bierze udział najmniej dwie osoby, dokładnie obznajmione z miejscowemi warunkami uprawy chmielu.

7. Zabezpieczenie na sola-wekslach dozwala się z zachowaniem przepisów art. 95 ustawy Banku Państwa, Najwyżej zatwierdzonej w dniu 6 (18) czerwca 1894 r.; udzielanie w tym wypadku pożyczek odbywa się w porządku, ustanowionym dla pożyczek na zastaw nieruchomości, z wyjątkiem jedynie postanowień, tyczących się przyjmowania tych majątków na zastaw i poszukiwania na nich zaległości.

8. Pożyczki na rachunek przyznanych kredytów wydają się na termin do 9-u miesięcy, przyczem plantorowie mogą z nich korzystać jedynie od 1 (13) marca do 1 (13) grudnia każdego roku, z możnością w razach wyjątkowych otrzymania prolongaty, ale nie inaczej, jak z częściową przy każdem odroczeniu spłatą pożyczki. W razie sprzedaży chmielu, w zupełności lub częściowo, przed upływem terminu pożyczki dłużnik powinien dokonać odpowiedniej przedterminowej spłaty.

9. Kredyty dla drobnych plantatorów, pod firmą stowarzyszeń gminnych lub tworzących oddzielne stowarzyszenia, mogą być otwierane niezależnie od wzmiankowanych powyżej zabezpieczeń, także za poręczeniem wzajemnem towarzystw i spółek.

10. Pożyczki na chmiel nie spreparowany odpowiednio wysuszony wydają się jedynie plantatorom na ogólnych zasadach o wydawaniu pożyczek na produkta rolne, z tem zastrzeżeniem, aby termin tych pożyczek nie przewyższał 3 miesięcy.

11. Przyjęty w zastaw chmiel może być preparowany zarówno na miejscach produkcyi, jakoteż przewożony w tym celu do fabryk, po zawiadomieniu o tem odpowiedniej instytucyi Banku i z zachowaniem, w razie przewożenia chmielu, specyalnie ustanowionych przez Bank, odpowiednio do okoliczności, przepisów.

12. Udzielanie pożyczek na zastaw zebranego chmielu i na zastaw świadectw składowych plantatorom, jakoteż handlującym chmielem, właścicielom fabryk, przerabiającym chmiel i właścicielom browarów, zezwala się jedynie w tym razie, jeżeli nadesłany w zastaw produkt zaopatrzony jest w markę odpowiedzialnej fabryki, stwierdzającej gatunek chmielu i przyjmującej na siebie odpowiedzialność za ten gatunek.

Uwaga. Pożyczki za zastaw sprzątniętego chmielu mogą być wydawane najwyżej na termin 9-miesięczny, bez możności dalszych odroczeń.

13. Za ukrycie lub sprzedaż, bez opłaty pożyczki lub przepisania jej, za zezwoleniem Banku, na nabywcę chmielu, pozostawionego na przechowaniu i biorącego pożyczkę, ten ostatni, niezależnie od obowiązku wniesienia w ciągu dni 6-u po zawiadomieniu pożyczonej sumy lub przedstawienia innego, odpowiedniego zastawu, pociągnięty będzie do odpowiedzialności, ustanowionej prawem za roztrwonienie dobra, powierzonego do przechowania (art. 1,681 i 1,682 ust. kr., art. 177 ust. kar. wyd. 1885 r. i art. 8 ustawy Banku Państwa).

14. Pożyczki dla właścicieli browarów na kupno chmielu krajowej produkcyi udzielają się, zgodnie z art. 89—107 ustawy Banku o pożyczkach w celu zaopatrzenia zakładów przemysłowo-fabrycznych w kapitał obrotowy.

15. Właściciel zakładu, pragnący korzystać z tych pożyczek, podaje do miejscowej instytucyi Banku prośbę, w której wykazuje rozmiary produkcyjności zakładu i ilość zużywanego chmielu, z wyjaśnieniem, jaką część potrzeby zamyśla zaspokoić produktem krajowego pochodzenia.

16. Kredyty dla właścicieli browarów otwierają się po przedstawieniu przez nich sola-wekslu, zabezpieczonego: a) na majątku nieruchomym, lub b) na poręczeniu odpowiedzialnych osób.

17. W granicach otwartego piwowarowi kredytu na sumę wyszczególnioną w sola-wekslu, pieniądze za nabyty przezeń chmiel wydają się głównie bezpośrednio tym plantatorom lub handlującym chmielem, od których chmiel został nabyty, po zakomunikowaniu odpowiedniego świadectwa o tem, że nabyty chmiel jest krajowego pochodzenia i z zamieszczeniem w tem świadectwie wiadomości o ilości, cenie i gatunku chmielu, miejscu, gdzie był uprawiony i czasie sprzedaży.

18. Dłużnicy, dopuszczający się jakichkolwiek uchyleń pod względem spełniania zaciągniętych przez siebie zobowiązań co do pożyczki na zastaw chmielu na kapitał obrotowy, na uprawę lub też na kupno tego produktu, pozbawieni zostają prawa korzystania na przyszłość z pożyczek Banku Państwa na zasadzie przepisów niniejszych, niezależnie od skutków wymienionych w art. 13. W razach wyjątkowych prawo to może być im przywrócone, nie inaczej wszakże, jak z decyzyi centralnej instytucyi Banku.

Uwaga. Miejscowe instytucye Banku komunikują Bankowi Państwa listy imienne wszystkich nieakuratnych dłużników; z list tych Bank układa wykaz ogólny, którym kierują się instytucye miejscowe.

Pożyczki dla przemysłowców.

Jak donoszą dzienniki petersburskie, do ministeryum skarbu wniesionych zostało w ostatnich czasach wiele podań od przemysłowców o otrzymanie pożyczki od skarbu, w części dla rozszerzenia istniejących już przedsiębierstw, w części dla założenia nowych. Podania te jednak są motywowane tak niedostatecznie, iż ministeryum nie może zgoła wyrobić sobie należytego pojęcia z przytoczonych danych. Wywołuje to długie i zawiłe zbieranie informacyj ze strony departamentu handlu i rękodzieł, zbytecznie mnoży pracę i przewleka rozstrzygnięcie kwestyi, co wcale nie jest pożądanem dla petentów. Ażeby zapobiedz tej niedogodności, departament handlu i rękodzieł, dążący do możliwego poparcia przemysłu i handlu, wypracował następujący schemat, podług którego petenci mają dostarczać potrzebnych wiadomości:

I) Dla istniejących przedsiębierstw przemysłowych:

1. Szczegółowy opis i oszacowanie inwentarza fabrycznego.
2. Sposób prowadzenia robót dla głównej produkcyi i połączonej z nią drugorzędnej wytwórczości.
3. Rodzaj i gatunek wyrobionego towaru, cena różnych gatunków wyrobów.

4. Produkcya dzienna i roczna (ilość i wartość wyrobionego towaru).
5. Rodzaje, gatunek i pochodzenie materyałów surowych, używanych do produkcyi i roczne zapotrzebowanie materyałów surowych różnego pochodzenia.
6. Rodzaj, pochodzenie i wartość roczna spotrzebowanego paliwa.
7. Miejsce sprzedaży towaru wyrobionego i ile wynosi sprzedaż w różnych miejscowościach.
8. Sprawozdanie szczegółowe z produkcyi fabrycznej w ostatnich latach.
9. Wiadomości o personelu administracyjnym i technicznym pod względem wykształcenia. Wiadomości o ilości robotników przy głównej i pobocznej produkcyi, oraz wysokość ich zarobku.
10. Wiadomości w następujących kwestyach: a) czy przedsiębierstwo petenta przynosi jaki pożytek dla jakiejbądź gałęzi przemysłu krajowego; b) czy wyróżnia się dodatnio wśród innych tego rodzaju przedsiębierstw jakością produktu lub ulepszeniami technicznemi, zastosowanemi w produkcyi.

II) Co do nowoprojektowanych przedsiębierstw przemysłowych:
1. Szczegółowy kosztorys budowy fabryki.
2. Zamierzony sposób prowadzenia robót.
3. Rodzaj i gatunki wyrobionego towaru.
4. Przypuszczalna produkcya i wartość jej dzienna i roczna.
5. Rodzaj, gatunki i pochodzenie materyałów surowych, które mają być używane.
6. Rodzaj opału i miejsce sprowadzenia.
7. Zamierzone miejsca odbytu.
8. Szczegółowy projekt zaprowadzenia gospodarki fabrycznej (wysokość kapitału zakładowego i obrotowego, obliczenie przewidywanych wydatków i spodziewane zyski).
9. Wiadomości o chcących założyć fabrykę pod względem wykształcenia i stanowiska w przemyśle.
10. Wskazówki w następujących kwestyach: a) czy przedsiębierstwo może rokować szczególny pożytek dla jakiejbądź gałęzi przemysłu krajowego — i b) czy będzie się wyróżniało z pośród innych tego rodzaju przedsiębierstw, bądź jakością wyrabianego produktu, bądź też udoskonaleniem technicznem w fabrykacyi.

ROZMAITOŚCI.

Margaryna. Pierwszy impuls do tego wyrobu dała Francya. Już w szóstym dziesiątku bieżącego stulecia otrzymał chemik Mège-Mouriez polecenie od rządu, by zbadał możliwość wytwarzania tańszego masła dla klas robotniczych. Chemik ten zaczął robić próby na folwarku cesarskim w Vincennes i zrobił spostrzeżenie, że krowy, którym odjęto pożywienie zupełnie, straciły na wadze, ale zawsze jeszcze dawały mleko, dające masło, chociaż w mniejszej ilości. W takim razie tłuszcz maślany mógł pochodzić tylko z tłuszczu w mięsie krowy się znajdującego, jaki skutkiem głodu krowa z siebie wydziela, przyczem jedna część (stearyna) zużytkowana bywa przez oddychanie, druga część (oleomargaryna) dostaje się do wymienia, gdzie pod wpływem pepsynu gruczołów mlecznych przetwarza się na tłuszcz w rodzaju masła. Na podstawie tego spostrzeżenia wymyślił Mège-Mouriez sposób, mający naśladować procedurę naturalną, jaka po dokonanych ulepszeniach dotąd się odbywa. Najlepszy łój bydlęcy, szczególniej z nerek, i łój siatki żołądkowej, oraz tworzący się na wnętrznościach, czyścić należy przez płukanie z krwi, rozcierać maszyną na masę, a potem topić przy 45—50° C., dodawszy żołądka owczego, kwasu solnego i fosforanu wapna, przyczem tkanka komórkowata osiada na spodzie, a tłuszcz klarowny zbiera się na powierzchni. Olej ten przy 20 — 25° C. zesiada się, a z płynu tego tym sposobem wydziela się margaryna, która wzięta pod prasę, wydaje z siebie płynny oleij, a pozostaje stearyna, jakiej używają na świece. Z pod prasy wyciekły tłuszcz płynny, margaryna, jest zatem gotowa do fabrykacyi masła. Dodaje się 10—20 części śmietany, mleka i cokolwiek wody, i przerabia w kierzni do 2 godzin, tak długo, dopóki mieszanina ta nie zamieni się na masę podobną do masła, mającą taki sam zapach, jak masło; masa ta tak samo jak czyste masło wydziela ze siebie maślankę i w równy sposób bywa płukana, solona i farbowana orleanem i t. p. Gdyby do wyrobu tej margaryny brano tylko łój i czyste surogaty tłuszczu, mogłaby być dobrym tanim tłuszczem, zastępującym masło prawie zupełnie, ale przemysł ludzki idzie dalej i miesza do margaryny najrozmaitsze nieczystości, a bierze nawet tłuszcze z wszelkiej padliny, przez co margaryna staje się wstrętna dla niejednej osoby obeznanej z tym rodzajem fałszowania.

Co oznacza: „siła parowa konia?“ James Watt zaprowadził, jak wiadomo, oznaczenie miary dla siły mechanicznej, t. zw. «siłę parową konia» (horsepower), t. j. siłę, która zdolna jest w jednej sekundzie podnieść ciężar 75 kilogramów do wysokości 1 metra. Istotnie jednakowoż średnia siła konia czynności tej podołać nie może. Próbowano tego na 250 koniach i próby wykazały, że siła konia żywego o średniej mocy nie zdoła podnieść w jednej sekundzie przeciętnie więcej, jak 30 kilogramów. Mylne to oznaczenie powstało sposobem następującym: Jedna z pierwszych przez J. Watta zbudowanych maszyn parowych w browarze Witbread w Anglii, miała utrzymywać pompę, którą dawniej obsługiwały konie. Gdy się zgodzono na to, że maszyna miała wykonywać tę samą czynność co silny koń, a właściciel chciał mieć maszynę o ile możności silną, użył zatem do tej czynności silnego konia i kazał mu pracować nie szczędząc bicza aż do zupełnego wyczerpania sił tego konia i to przez 8 godzin. Tym sposobem udało mu się wypompować 2 miliony kilogramów wody. Z uwzględnieniem wysokości podniesienia, dało to natężenie wszystkich sił konia skutek równający się podniesieniu 75 kilogramów na metr wysokości w jednej sekundzie. Wynik ten, osiągnięty wśród niezwykłych warunków, nie powinien być wzięty za podstawę technicznego oznaczenia; mimo to przyjęto to oznaczenie i zastosowano je powszechnie.

Automatyczny motor. Perpetuum mobile w mechanice jest absurdem, lub co najmniej był dotychczas za taki uważany. Nie przeszkadzało to jednak wielu uczonym i inżynierom w różnych czasach i krajach suszyć sobie głowy i czas marnować nad wynalezieniem sposobu zastosowania automatycznego motoru jako dźwignię i zawsze napróżno, bez powodzenia. «Człowiekiem, któremu, jak donosi włoskie czasopismo *Rivista internationale del commereio e dell'industria*, udało się rozstrzygnąć to zadanie, nazywane przez uczonych absurdem, jest skromny sobie mechanik, Włoch, zamieszkujący San-Francisco, nazwiskiem A Della Torre. Model przez niego zbudowany ma zaledwie 13½ cali w przecięciu i zaopatrzony jest w dwie śruby spiralne różnych rozmiarów, trzy gałki ważące po 65 gr. każda i jeden regulator. Nie podajemy opisu tego prostego, ale zarazem ważnego wynalazku, by nie szkodzić przez to wynalazcy, z pewnością jednak donosimy, iż przywilej na Stany-Zjednoczone Ameryki Północnej został wydany, na inne kraje dotychczas nie. Jedno to tylko powiemy, że śruby i sprężyna działająca wskutek grawitacyi gałek, regulują ruch tych ostatnich z taką matematyczną dokładnością, iż są w stanie utrzymać w nieustannym równym ruchu całą maszyneryę, dostarczając jej dostatecznej ilości siły do poruszania małej pompy wodnej z najlepszym skutkiem. Dodajemy, że nie podlega najmniejszej wątpliwości, że automatyczny motor p. Della Terro działa aż do zupełnego zniszczenia materyi maszyny. Wynalazca pracuje obecnie nad budową motoru wielkości 5¼ stóp średnicy, który w stosunku do wyżej wspomnianego modelu będzie miał siłę 4 koni parowych.» Czy to aby nie amerykańska kaczka?

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Ogłoszenia bezpłatne dla ziemian.

POSADY I PRACE.

Zaofiarowane.

* Poszukuje się ogrodnika do wspólki w eksploatowaniu ogrodu na wsi, odległego o 2¼ mili od Żyrardowa (komunikacya szosą). Znajomość fachu i sumienna praca—są dostatecznym kapitałem do tego interesu, mogącego dać znaczne zyski w przyszłości. Reflektanci zechcą pozostawić adresa swoje w redakcyi pod literami *O. W.* —120—

MAJĄTKI.

* Dobra Markuszew, położone w gub. Lubelskiej, pow. Nowo-Aleksandryjskim, odległe od stacyi drogi żelaznej wiorst 8, mające rozległości ogólnej przestrzeni włók 54, przytem dochodów stałych 6,000 rub. rocznie, z powodu słabości właściciela są w każdym czasie do sprzedania, pośrednikowi zapewnia się pół procentu od szacunku; po bliższe szczegóły można się zgłaszać do W-go Wołowskiego, mecenasa w Lublinie, lub też wprost do właściciela majątku adresują przez Kurów. —122—

* Mająteczek pragnę nabyć, w cenie od 3,000 — 5,000 rub. z żyzną glebą, łąką i wodą w jednym dziale, z zabudowaniem lub bez, gdzieby można było zbudować kolonię. Za nastręczenie 50 rub, Adres: Kacper Kobylański, Rozkopana, Bosy-Bród, gub. Kijowska.

Druk „Gazety Warszawskiej“ (Rubieszewski i Wrotnowski) Nowy-Świat 34.—Дозволено Цензурою.—Варшава 24 Іюля 1894 г.